

KIRMIZI SAKAL

Kırmızı sakallı bir mirasyedi bir gün yakınlarındaki bahçeyi dolaşmağa çıkmış. Bahçıvan köse bir adammış. Eğlenmek için kendisine :

— Ne o bahçıvan başı, sen sakal tevziatında bulunamadın galiba? diye takılmış.

Bahçıvan da :

— Evet efendimiz, âlemi ezelde insanlara saç, sakal dağıtıldığı zaman zendeniz nasılsa geride kalmış olduğumdan herkes bendiğini alıp gitmişti. Ortada yalnız bir kırmızı sakal bulunuyordu. Düşündüm, atşındım, böyle bir sakal taşımaktansa köse kalmayı tercih ettim!. Demiş.

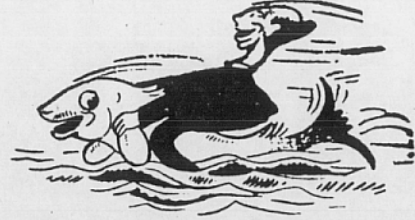

FELEĞİ ARAYAN ADAM

Adamın biri, talihini döndürmek için feleği arayıp bulmağa karar vermiş. Yolda giderken bir kurta yakalanmış. Kurt kendisini tam parçalayacağı sırada :

— Aman, dur! demiş. Mühim bir teşebbüsün peşindeyim, belki sana da bir faydam dokunur. Ben feleği aramağa gidiyorum.

Kurt derhal pençesini geri çekerek :

— Eh, öyleyse seni koyuvereyim. Fakat feleği bulursan kendisine benim tarafımdan sor: Başımın ağrısı tutuyor. Derdimin devası nedir?

Adam, yakayı kurtararak yoluna devam etmiş. Bu sefer de bir bağa varmış. Hararet bastığı için bir salkım üzüm yemek istiyerek elini uzatmış ki, koca sopsayile bağı karşına dikilmiş :

— Şimdi senin o salkım gibi boynunu büküvereyim mi?

— Aman dur! Mühim bir teşebbüsün peşindeyim, belki sana da bir faydam dokunur. Ben feleği aramağa gidiyorum.

Bağ sahibi derhal yumuşamış :

— Benim de o felekle görülecek bir hesabım var. Şayet bulabilirsen sor: Herkesin bağından bet bereket fıskırıyor. Benimkini ise kurtlar, kuşlar temizliyor. Derdimin devası nedir?

Adam ondan da yakayı sıyrıp yoluna devam ederken, karalar bitip önünde engin bir deniz peyda olur. Ne yapacağını düşünürken, bir de bakar ki, sular yarılıp bir acıip balık azmanı belirir :

— Ne düşünürsun, Âdem oğlu? diye sorar.

— Ben mi? Feleğe gideceğim. Kara bitti. Denizi nasıl aşacağım. Onu düşünüyorum.

Balık cevap verir :

— Ben feleğin bulunduğu adayı bilirim. Madem ki, böyle mühim bir teşebbüsün peşindesin, bana da faydan dokunsun. Öbür balıklar, istedikleri gibi karınlarını doyurdıkları halde ben aç kalıyorum. Zira ağzıma düşen kısımetler kurtulup gidiyor. Küçük balıkları kabil değil, mideme indiremiyorum. Derdimin devası nedir? Bin sırtıma. Seni adaya götüreyim, felekten onu da sor.

Dalgaları aşarak, suları yararak adaya varırlar ki, felek muazzam çarkı çevire çevire : «Filânca oğlu falanca!» «falanca oğlu filânca!» kısımetler dağıtıyor. Adam sa-atlerce bekler. İsmine bir türlü tesadüf etmeyince hiddetle:

— Hey! Kanbur felek! diye haykırır. Nedir bana ettiğin bu cevri cefa! Herkese kısımet tümen tümen, bana bir tek şey verememen!...

Felek cevap verir :

— Ay sen buralara kadar gelebildin mi? Haydi bari şu çarkımı senin için de çevireyim de sen de sebeplen.

Adam :

— Senden başka ricalarım da var!

Diyerek, adaya gelinceye kadar başından geçenleri anlatmış ve ondan ötekiler için de gereken yardımı rica etmiş. Felek te ona icabeden usûlleri öğretince, Adam seviyerek tekrar balığın sırtına binmiş :

— Derdine devayı öğrendim. Aç ağzını! demiş. Felek dedi ki, meğer senin dişlerinin arasında büyük bir taş varmış da kısımetini o sebeple ağzından kaçırıyormuşsun. Aç ağzını da şu taşı çıkarayım.

Bir de taşı çıkarmış ki, ne görsün? Emsalsiz bir pırlanta...

— Adam sende! Felek şu anda çarkımı benim için çeviriyor. Ben pırlantayı ne yapayım? diyerek taşı sulara fırlatıvermiş.

Sonra bağcının yanına varmış :

— Müjde! Demiş. Senin de işin oldu. Derdine devayı öğrendim. Kazı şu kayanın altını. Meğer senin bağında define gömülü imiş.

Bir de kazımışlar ki, hakikaten söylendiği gibi küp küp altınlar çıkmış. Bağcı sevinçle, servetinin yarısını müdeciyeye vermek istemiş. Adam :

— Vaz geç, birader. Felek şu anda çarkımı benim için çeviriyor. Ben defineyi ne yapayım? diyerek eli boş uzaklaşmış.

Kurtun yanına varınca başına gelenleri bir bir anlatmış. Sonra :

— Senin de derdine devayı öğrendim! Demiş. Felek dedi ki, meğer senin ağrılarının ancak dünyanın en sersem herifinin beynini yersen geçermiş.

Bu sözler üzerine kurt adama saldırmış. Onu parçalamadan evvel :

— Behey budala! Felek çarkımı senin için çevirdiği sırada eline geçen fırsatlardan istifade etmemişsin. Senden sersemimi bulmama imkân var mı? diyerek adamı haklayıvermiş.

ÜÇÜMÜZDEN BİRİ ÖLÜNCE KONTRAT BOZULUR

Padişahlardan biri birgün maiyetindekileri çağırarak demiş ki :

— Bana Mısır'dan hediye olarak gönderilen beyaz eşeğe okuyup yazma öğretmek istiyorum! Bu vazifeyi kime gördürebiliriz?

Padişahın maiyeti hayretle cevap vermişler :

— Efendimiz, hiç eşeğe okuyup yazma öğretilbilir mi? Böyle bir hâdise şimdiye kadar görülmüş müdür?

— Ben onu, bunu bilmem. Eşeğimin mutlaka okur yazar takımından olmasını istiyorum! Şayet ona bu marifeti öğretecek birini bulamazsanız hepinizin kellesini uçururum!

Bakmışlar ki işin şakası yok. Padişah'tan yirmi dört saat izin aldıktan sonra baş başa vererek düşünmüşler, zekâ ve dirayetlerine itimat ettikleri kimseleri çağırarak akıl danışmışlar. Fakat hiç kimse buna bir çare bulamamış. Nihayet hâdise Nasrettin Hoca'nın kulağına kadar gitmiş. Hoca bunların yanına gelerek eşeğe okuyup yazma öğretebileceğini söylemiş. Kendisini padişahın huzuruna çıkarmışlar. Padişah sormuş :

— Söyle bakalım, bizim beyaz eşeğe okuyup yazmayı sen mi öğreteceksin?

— Evet padişahım!

— Bu işi ne şartla başaracaksın?

— Bunun için şu kadar ücret ve beş sene de mühlet isterim.

— Peki ama, bu müddet biraz fazla değil mi?

— Aman padişahım, ilk tahsil müddeti bile asgari üç senedir. Halbuki ben eşeğinizi âlim edeceğim. Eğer kendisinde biraz zekâ ve istidat hissedersen onca ecebi lisanı bile öğreteceğim. Bu itibarla istediğim beş sene müddet hiç te çok değildir.

— Pekalâ öyleyse, sana istediğin parayı ve beş senelik müddeti veriyorum; fakat benim eşek beş sene sonra huzuruma bir âlim olarak gelmezse kelleni uçmuş bil!

— Nasıl ferman buyurursanız öyle olsun padişahım! Nasrettin Hoca, huzurdan çıkar çıkmaz dışarıda bekleyenler kendisini telâşla karşılayarak sormuşlar. Meseleyi anlatınca :

— Aman hoca, ne yaptın? Beş sene sonra ne halteceksin? Hiç eşek okuyup yazma öğrenir mi? dediklerinde hoca kayıtsız ve müsterih bir eda ile cevap vermiş :

— Boş yere telâş ediyorsunuz dostlarım. Beş seneye kadar hem padişahın, hem benim, hem de eşeğin yaşayacağına elinizde senediniz mi var? Bunlardan biri öldü mü, kontrat kendiliğinden bozuldu demektir.

BEN UÇARIM, AMA KONUŞMAM

Dinlediğim hakiki fıkralardan biri daha :

Bundan kırk sene evvel, rahmetli büyük Maraşal'ın damadı, havacı Şefik Paşa'nın riyasetindeki bir heyetle, Cortes Tayyare fabrikasının davetlisi olarak Amerika'ya gitmiştik. Bu seyahatta, aramızda Sayın Ahmet Emin Yalman da vardı. (O zaman Gazeteciliği bırakmış, yalnız ticaretle meşguldü.) Newyork'ta, Richarltan otelinde verilen bir ziyafette Amerika'nın ileri gelen tayyarecileriyle beraber havacılık âleminde ünlü bir şöhrat yapan, herkesin hörmet ettiği usta bir tayyareci de vardı.

Mutat nutuklardan sonra, herkes, bizimkiler, malûm lâflar, bu konuda aslı söz sana yakışır gibi, üstad'ın yüzüne baktılar.

Büyük havacı, tatlı bir gülümsemeye iskemlesinden kalkarak, kısaca :

— Papağan kuştur. Konuşur. Fakat uçmaz. Ben uçarım ama, konuşmam. Dedi ve oturdu.

GORİL ROLÜNÜ YAPAN SARRAF

Geçen Umumi Harbden sonra Amerika'da husule gelen iktisadî buhrandan müteessiren iflâs eden bir sarraf gazetelerin birinde memur arandığına dair gördüğü bir ilân üzerine kalkıp ilânı veren müesseseye giderek müdürün yanına girmiş. Müdür sormuş :

— Simdiye kadar ne iş yapadın? Bonservisin var mı?

— Evvelce sarraflık yapardım. Buhran dolayısıyla vaziyetim bozuldu, başka meslekte çalışmak mecburiyeti hasıl oldu. Dürüst bir adam olduğuma dair size istediğiniz şekilde teminat verebilirim.

— Güzel. Sana birşey soracağım, fakat doğru söyle: ağzın sıkı mıdır? Yâni sana tevdi edilen bir sırrı muhafaza edebilir misin?

— Bundan her cihetle emin olabilirsiniz.

— Pekalâ öyle ise; haftada yüz dolar mukabilinde seni hizmetime alıyorum, derhal vazifeye başlayabilirsin. Şimdi göreceğin işi sana anlatayım :

Vaktiyle hayvanat bahçesinde büyük bir goril vardı, bu hayvan geçenlerde birdenbire ölüverdiğinden kafesi boş kaldı. Onun yerine başka bir goril tedarik etmenin şimdi imkân yoktur. Halbuki çok ziyaretçisi olan o kafesi uzun zaman boş bırakamayız. Bu işi sen başaracaksın!

— Ben mi?

— Evet, sen! Şimdi beni dinle: Sana bir goril postu vereceğiz. Her sabah erkenden bahçeye gelip bu postu giydikten sonra kafese girip oturacaksın. Akşamüstü de seyirciler dağıldıktan sonra postu bırakarak evine gideceksin. Kafesin önüne toplanan halk, senden evvelki gorile fındık, fıstık gibi yiyecekler verirlerdi; tabii sana da vereceklerdir; bunları bir goril edasıyla alıp yiyecek ve arasıra kafesin ortasındaki sahte ağaca turmanacak, dallara asılıp sallanacaksın.

Sarraf, açlık belâsiyle bütün bu şartları kabul ederek ertesi sabah goril postunu giyip kafesin içine girer. Yalnız kendi kafesinin her iki tarafındaki başka kafelerde gördüğü korkunç bir arslanla müthiş bir kaplan adamcağızı fena halde ürkütür. Bu kafesleri birbirinden ayıran bölmeler parmaklık halinde olduğu için yan taraflardaki arslan veya kaplanın pençelerinin kendi kafesinin içine kadar uzanabileceğini düşünür.

Sarraf, aldığı talimat dairesinde seyircilerin kendisine verdikleri bisküvi, fındık gibi yiyecekleri yemeğe ve arasına da bir eliyle kafesin içindeki ağaca tutunarak sallanmağa başlar. Derken bir aralık her nasılsa eli ağaçtan kurtulduğundan adamcağız küt diye yere düşüverir. Sağ ve sol taraftaki kafeslerde uyumakta olan arslanla kaplan gü-rültüyü işitince uyanarak sarrafın bulunduğu kafese doğru sokulurlar. Zavallı adam bu halden büsbütün ürker her iki kafes arasında bir hayli bocalar. Hayvanların korkunç gözlerle kendisine bakmakta ve aynı zamanda pençelerini kendi kafesine doğru uzatarak gerinmekte olduklarını görürnce :

— Allaaah!... diye çığlığı basar.

Bu sesi işiten arslan, parmaklığa sokularak yavaşça :

— Sus be enayi, sade sen misin sarraf? der.

SULTAN MURAT'LA BEKRİ MUSTAFA

Sultan Murat bir gün veziri ile beraber tebdil gezerken Beşiktaş iskelesinden Üsküdüre geçmek istemiş. O sırada bir sandala binerek kıyılarda dolaşmakta olan Bekri Mustafa'yı sandalcı zanniyle çağırıp sormuşlar :

— Bizi karşıya geçirir misin?

Bekri Mustafa'nın eşref saatine rastgelmiş olacak ki:
— Atlayın sandala, demiş.

Padişahla Vezir kayığa binmişler. Sahilden biraz açıldıktan sonra Bekri Mustafa kürekleri bırakmış, sandalın altından bir binlik çıkarıp, içindeki rakıdan bir teneke maşrapayı silme doldurarak bir nefeste midesine indirdikten sonra, maşrapayı tekrar doldurup Sultan Murat'la Vezirine uzatmış :

— Haydi çekin bakalım.

Vezir :

— Rakı içmek âdetimiz değildir! demişse de Bekri :

— Yooo... demiş, burada ancak benim hükmüm geçer; içeceksiniz!

Padişahla veziri çarnaçar rakıyı içmek mecburiyetinde kalmışlar. Biraz daha yol aldıktan sonra Sultan Murat'la veziri, Bekri Mustafa'nın aynı şekilde ikinci bir teklifine maruz kalmışlar. Ve yine kabul etmekten başka çare bula-

mamışlar. Üsküdar sahiline az bir mesafe kaldığı zaman Bekri Mustafa üçüncü defa olarak maşrapayı dayayınca vezir, artık seslerinin sahilden işitilebileceğini düşünerek, Bekri Mustafa'ya :

— Eeey... Artık kâfi! Sen ne halt işlediğini biliyor musun?

— Ne halt işledim? Hiç haberim yok.

— Kimlere rakı içirmek istediğinin farkında mısın?

— Kimlere olacak? Benim gibi Allahın kullarına.

— Bre bedbaht, karşıdaki velinimeti biminnetimiz, padişahımız Sultan Murat hazretleridir. Ben de onun veziriyim!

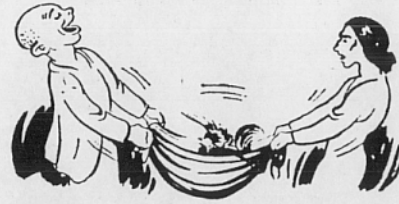
Bu sözleri işiten Bekri Mustafa uzun bir kahkaha salıvererek :

— Olur şey değil be! Heriflere iki kadeh rakı içirdim, biri padişah oldu, öteki de vezir! Üçüncüyü de çekseydiler, biri Allahlığını, öteki de peygamberliğini iddia edecekti! Demiş.

ATA SÖZLERİNİN DOĞUŞLARI

KIRK YILLIK KÂNİ OLUR MU YANİ?

Vaktile Kâni isminde bir adam bir Rum kızına delicesine âşık olur. Sonra da bu kızla evlenmek ister.

Kız:

— Benim bir müslüman ile evlenmeme imkân yoktur. Böyle bir şey olursa, babam ve kardeşlerim beni öldürürler. Ama, senin çekinecek bir kimsen yok. Sen benim dinimi kabul et, evlenelim.

Der.

Adamcağız düşünür, taşınır, bakar ki çıkacak yol yok, çaresiz teklifi kabul eder. Kiliseye giderler. Bazı merasimden sonra, adamı beyaz bir örtü içine koyup uçlarından tutarak:

— Eski Kâni, oldu Yani. Eski Kâni, oldu Yani. Eski Kâni, oldu Yani... diye kırk defa sallarlar. Sonra da indirip:

— Vaftiz tamam oldu. Artık Yani oldun, gidebilirsin.

Derler.

Adamcağız şaşkın bir halde kiliseden çıkıp evine döner. Birkaç gün sonra da kızla evlenir.

Birgün bunun canı tavuk ister. Semiz bir tavuk alarak evine gelir. Karısına:

— Haydi hanım, şu tavuğu bir kızart ta, ağız tadiyle yiyelim.

Der. Kadın cevap verir:

— Evet ama, bugün perhiz ayına girdik, et yemeyiz.
— Ya ne yeriz?
— Sebze filân gibi hafif şeyler.
— Öyle ise şu tavuğu sebze haline sokuverelim.
— Ne gibi?
— Tut bakalım şu sofrâ örtüsünün ucunu ,tavuğu da içine koy... deyip tavuğu bezin içine koyduktan sonra, bir ucunu da kendisi tutarak:
— Eski tavuk budu, oldu semizotu. Eski tavuk budu oldu semizotu.

Diye sallanmağa başlar. Karısı sorar:
— Bunu böyle sallamakla ne çıkacak?
— Ne çıkacak, tavuk sebze olacak.
— Canım böyle sallamakla, hiç tavuk sebze olur mu?
— Peki ama, kırk yıllık Kâni, kırk defa sallanmakla Yani oluverdi de, yumruk kadar tavuk ne diye sebze oluyor? der.

KARAMANIN KOYNU, SONRA ÇIKAR OYUNU

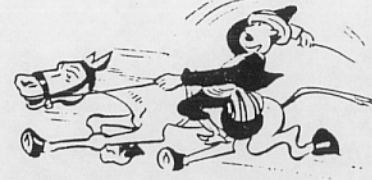
Karamanoğlu Mehmet beyi mağlûp ederek oğlu Mustafa'yı da esir alan Çelebi Sultan Mehmet, Mustafaya sorar:
— Söyle bakalım bir daha Osmanlılara silâh çekecek misin, onlara karşı düşmanlık edecek misin?

Karamanoğlu elini kalbinin üzerine koyarak:

— Padişahım bu can bu tende kaldığı müddetçe bir daha böyle bir şey vaki olamaz, size yemin ederim.
Der.

Padişah bunu affeder. Huzurdan çıktıktan sonra evvelce koynuna soktuğu güvercini çıkarıp salıvererek:

— İşte bu can bu tenden çıktı, ve yemin de kalmadı. Bizim Osman oğullarına düşmanlığımız kıyamete kadar devam edecektir... der.

İŞTE ŞİMDİ YAYA KALDIN TATAR AĞASI

Henüz trenlerin işlemediği, otomobil ve otobüslerin icat edilmediği, hattâ araba yollarının bile mevcut olmadığı bir zamanda, Tatar ağalarından biri, posta çantalarını yürük bir beygirin sırtına yükler; üstüne de kendi binerek köyden köye dörtnala seyirtir; arasına uğradığı köylerde hayvan değiştirir. Günün birinde yine bir köyde hayvanını değiştirmek isteyerek yeni bineceği atın hazır olup olmadığını köylülere sormuş.

Köylüler:

— Hazırdır ağa, demişler, bir dakika müsaade et.

Aradan bir dakika değil; beş, on, hattâ yirmi dakika geçtiği halde hayvanın gelmediğini gören Tatar ağası hayretle bağırır:

— Bana köyün imamını bulup getirin!

Biraz sonra imam, ağanın karşısında boyun kırarak yalvarmış:

— Aman, ağa, kusura bakma! hazırladığımız ata yanlışlıkla başka birisi binip yakındaki değirmene kadar gitmiş; fakat şimdi gelecek.

Ağa bir müddet daha bekledikten sonra öfkesi büsbütün kabardığından :

— Bana bak imam! İşte, saat elimde! eğer beş dakika kadar atı karşımda görmezsem senin imanına biner,

dinini mahmuzlar, mezhebini kamçılar, geçip giderim! diye haykırmış.

Ağanın bu sözlerini işiten köylülerden biri Tatar ağasına dönerek:

— İşte şimdi yaya kaldın Tatar ağası! demiş. Zira bizim imamda ne din var, ne iman, ne de mezhep!

ÇIKAR AĞZINDAN BAKLAYI!

Derviş Mehmet pek ziyade küfürbaz bir adammış. Şeyhi birçok nasihatler verdiği halde onu bu fena huydan bir türlü vazgeçirememiş. Nihayet son bir çare olmak üzere bir bakla tanesine nefes ederek dervişe verip:

— Bunu dilinin altına koy, orada dursun, seni küfürden meneder, demiş.

Bir yağmurlu günde Şeyh efendi Derviş Mehmetle beraber giderken bir evin penceresinden bir kız çocuğu başını çıkarıp:

— Şeyh Efendi, biraz durunuz! diye seslenir.

Şeyh de bir hastaya nefes ettirecekler zannile durup bekler. Aradan yarım saat geçtiği halde ses, seda çıkmayınca Şeyh, Derviş Mehmede:

— Kapıyı çal da ne istediklerini sor, der.

Bu sırada kız pencereden tekrar başını çıkarıp şu ricada bulunur.

— Lütfen biraz daha bekleyiniz!

Her ikisi yağmur altında bir müddet daha beklerlerse de yine bir ses çıkmaz. Şeyh Efendi de artık gitmeğe karar verir. Tam bu sırada kız pencereden üçüncü defa uzanıp:

— Artık gidebilirsiniz, size zahmet verdik, diyerek bunların yollarına devam etmelerine müsaade eder.

Şeyh başını kaldırarak kıza sorar:

— Peki, bizi ne diye bu kadar beklettiniz?

— Tavuklarımızı kuluçkaya yatırmıştık; komşu Huriye hanım anneme «kuluçkanın altına yumurta konurken bir büyük kavuklunun başına bakılacak olursa piliçler tepeli çıkar» demiş; annem de sizi bunun için bekletti!

Bu cevabı alan Şeyh, Derviş Mehmede dönerek:

— Derviş, çıkar ağızından baklayı! Demiş.

HALKA VERİR TALKINI = «TELKİN» KENDİ YUTAR SALKIMI...

Çocuğun biri garip bir hastalığa tutulmuş. İle bal yer, başka gıdayı ağızına almazmış. Dayak, nasihat, para etmemiş. Oğlanın gündün güne kurduğunu gören ana babası da merak ederek hekim çağırılmış.

Doktor, tepeden tırnağa muayeneden sonra, demiş ki:

— Evet... Cidden, aynı şeyi yemekten vücut zehirleniyor... Fakat aslını ararsanız böyle bir hastalık yoktur. Bu, olsa olsa, bir sinir bozukluğudur. İlaçla değil, telkinle düzelir, şunu sıkı bir telkin altında bulundurun...

Düşünmüşler, taşınmışlar; sormuşlar, araştırmışlar. Telkini kuvvetli kim var? Bir şeyh var. Ona gitmişler.. Me-seleyi anlatmışlar.

Adam çocuğu merhametle süzdükten sonra:

— Pek âlâ... Ben bu işi üzerime alırım! - demiş.- Ama bir şartla.

— Her şartınızı kabule hazırız, şeyh efendi.

— Şartım şudur: Oğlunuzu kırk gün sonra getirecek-siniz.

— Aman efendim... Vücudu her gün biraz daha zehir-leniyor. Belki o kadar zaman tahammül edemez!

— Ne yapalım?... Eder, etmez... Başka çaresi yok...

Kırk gün sonra...

Çaresiz beklemeğe razı olmuşlar.

Hastanın ömrü vefa etmiş.

Kırk gün sonra, tekkeye getirmişler. Şeyh, gözlerini oğlanın gözleri içine dikmiş:

— Bal yemeden de oluyor... Haydi bakalım, bal veme artık... Başka yemekler ye...

Ve sesini daha yükselterek tekrarlamış:

— Bal yemeden oluyor... Bal yeme!..

Çocuk gitmiş. Hakikaten artık bal yememiş. Başka yemekler yemiş ve iyileşmiş.

İyileşmiş ama, âleme de merak olmuş. Nihayet ba-bası dayanamayıp şeyhe gitmiş:

— Kuzum, Efendi Hazretleri! - demiş.- Bir türlü akıl erdiremedik, hikmeti nedir?... Diyelim ki, âlâ, telkin kuv-vetiniz var, o sayede oğlumuzu yola soktunuz... Fakat ne sebeple kırk gün beklettiniz?

İhtiyar cevap vermiş:

— İyi bildiniz... Alelâde telkin kuvveti sayesinde mah-dumu tedavi ettim. Kırk gün neden beklettiğime gelince, bunun sebebi şudur: Efendim, ben de balı pek severim...

Her gün yerim, yemesem edemem. Şimdi ben, böyle bala düşkün iken ve deli gibi de bal yiyip dururken oğlunuza 'hiç bal yemiyeceksin' diye bir telkinde bulunmuş olsaydım, o zaman o telkin:

HALKA VERİR TALKINI KENDİ YUTAR SALKIMI!

olur ve hiç bir mâna da ifade etmezdi. Halbuki ben kendimi kırk gün bal yemeden alakoydum ve bal yemedim, baktım ki insan bal yemeden de olabiliyormuş. Buna tamamen kâ-ni olduktan sonra oğlunuza telkinimi yaptım. Ve çocuk da bu telkinimin tesiri altında kaldı» demiş.

Telkin = Manevi te'sir.

AT BİNENİN, KILIÇ KUŞANANIN...

Eski bir devirde, oldukça zengin bir kervan Tebrize doğru yol alırken, yolun bir dönemecinde, kervanın karşı-sında birdenbire bir süvari belirir. Ama, yaman bir süvari.

Kaşlar çatık, surat asık, bıyıklar Sultan Selim vari, elinde uzun ve zorlu bir kamçı var. Şaklatarak emir verir:

— Mallarınızı, paralarınızı bırakın bakalım! Haydi yallah!

Kervanın muhafızları tereddüt içinde kalır. Tüccarlar birbirlerine sokularak pest perdeden görüşmeğe başlarlar. Herhalde bu adamın arkasında mühim bir kuvvet var... Yoksa, güvenip önümüze böyle tek başına bir kamçı ile çıkar mı? Korkulu bir tereddütten sonra, neleri var neleri yok bırakarak arkalarına bakmaksızın oradan uzaklaşırlar.

Uzaklaşırken de kervan reisi için için eseflenir:

— Galiba fena halde aldatıldık. Bu adam bu oyunu bize tek başına yaptı. Arkasında ne silâhları, ne de güvendiği bir kuvvet vardı.

Bu üzüntü ve matemle Tebrize varırlar. Tekrar bir kervan tertipleyerek ticaretlerine devam etmek isterler ama, ağızları yandığı için bu sefer daha tertipli davranmak üzumunu nispeten yapıları bir toplanıda, tacirlerden biri:

— Buçerre çervanın zebun getmeesi, doğru değildi. Mene galırsa, buçerre gehreman, yahşi mehafızlar almah cerehdi.

Bir diğeri:

— Beli, yahşi mehafızlar almalı. Almâli emma, hem-misinin de çehmahlı piştollâri bulunmâli.

Bir başkası:

— Mirza Cebbarın deddihleri doğrudu. Emma, piştoll deddiğin bir çekende boşşalıp güvvetin tükkedirdi. Mene galırsa, buların hemmisine gürzügirani vermeli.

Başka bir yolcu:

— Gürzügirani olmalı. Emma, eyrice Zülfikarı Eli gibi keskin yattaganları da bulunmâli.

Diye kimisi piştoll, kimisi teber, kimisi kalkan ve yaat-ğan gibi silâh seçmekle meşgul buldukları bir anda meclisin bir köşesinde bu muhavereyi mütevekkil dinlemekte olan kervan reisi söze karışarak, şöyle der:

— Coccular, bu işde benim fikrim sorulende, gıssaca diyeceğim şudur: Ne gürzügirani erler, ne piştollu dilâverler, ne de galhanlı gezenferler.. Gullanmâsin bilen bir adamın eline tek bir gırbaç verin, ve heç gormadan geçin gedin!

GARİP KUŞUN YUVASINI ALLAH YAPAR

Zalim bir padişah kuyumcubaşısını huzuruna getirerek şu emri verir:

— Lâtama dikilmek üzere bana on iki adet yıldız şeklinde altın düğme yapacaksın .Bu düğmeler yarın sabaha kadar yetişecek. Derhal git, işe başla!

— Ferman efendimizin, fakat, padişahım, on iki adet yıldız düğmeyi yarın sabaha kadar yetiştirebilmeme imkân yoktur. Bunları evvelâ çivi şeklinde dökeceğim, döve döve yassılayacağım. Sonra da yıldız şekline getireceğim. Bir saniye durmadan çalışmak şartıyla en az üç günlük bir işi var.

Diye düğmeleri sabaha kadar yetiştiremeyeceğini anlatmaya uğraşırken, padişah:

— Yıkıl karşımdan, şimdi senin kelleni uçurturum. Emrettiğim düğmeler sabahleyin burada hazır bulunmazsa kendini yok bil.

Der.

Adamcağız, perişan bir halde huzurdan çıkarak evine gelir. Kendisini karşılayan karısına ve çocuklarına vâzîyeti anlatır. Ertesi günü hayata veda edeceğini katîyetle bildiği için işe hiç başlamamayı tasarlar. Ölümünün arife-

sinde karısını, çocuklarını görmeyi ve son saatini huzur ile geçirmeyi tercih eder.

Kocasının çalışmaya başlamadığını, ve müteessir halini gören karısı sorar :

— Niçin işe başlamıyorsun?

— Karıcığım, bu işin bitmesine imkân yok, yarın sabah da hiç şüphesiz öleceğim. Bari son defa doya doya yüzünüzü göreyim.

Der.

Karısı:

— Olmaz, insanların saati saatine uymaz. Padişah bugün böyle der ama, yarın belki haksızlığını anlayarak seni affedebilir. Binde bir ihtimal de olsa, yine ihtimaldir. Amma, sen işe el sürmez, hiç bir şey yapmazsan, o zaman ölümün muhakkak olur. Haydi kocacığım, biz de sana yardım ederiz. Sen başla şu işine...

Der.

Adam karısının fikrini doğru bularak gözlerinin yaşlarını mendiline içirdikten sonra tezgâhın başına geçer, çalışmağa başlar, ve başını kaldırmadan sabahı bulur. Bu müddet zarfında da ancak çivileri dökmeğe muvaffak olur.

Sabah karanlığı, küçük çocuğu babasının çalıştığı odaya koşarak:

— Baba, bizim eve doğru dört nalla süvariler geliyor.

Diye haber verir.

Adamcağız, perişan, yerinden kalkar, karısının, çocuklarının boynuna sarılarak yüzlerini, gözlerini öpmeğe ve helâllaşmağa başlar.

Kapı hızlı hızlı vurulur. Gidip kapıyı açarlar. Suvarilerden biri haykırır:

— Hey... Padişahımız bu akşam sabaha karşı kalbden vefat etti. Tabutuna çakılmak üzere on iki tane altın çivi yapacaksınız.

Adamcağız, çocuklarının sevinci arasında, yıldız düğmeler için hazırladığı çivileri getirerek atlılara teslim eder. Bu vaka üzerine, o zamanın şairlerinden biri şu beyiti yazmış:

**Kevkebi, mismara tahvil eyleyen perverdigâr,
Lâne-i mürgü garibi Hazret-i Allah yapar.**

Gençlerimiz için bir izâh:

Farsçada, kevkep = yıldız, mismar = çivi, lâne = yuva, mürg = kuş demektir. Bu kelimelere göre yukarıdaki beyitin taşıdığı mânâ şudur:

«Yıldızı, çiviye tahvil etmek suretiyle, garip kuşun yuvasını yıktırmayan Hazreti Allah.»

KISMETSE GELİR YEMEN'DEN, KISMET DEĞİLSE DÜŞER DİHENDEN*

Bir kervan Yemene gitmek üzere hazırlanıyormuş. Yolcularından biri, semerci dükkânına uğrayıp ustayı aramış; bulamayınca karısından bir semer istemiş. Dükkândaki semerler, eşeğe vurulduysa da hiç biri sırtına uymayınca kadın:

— Bir tane daha var. Fakat eskidir ve kocamın eşeğine aittir. Onu satmağa salâhiyetim yok! demiş.

Tecrübe etmişler. Eski semer, adamın eşeğine tıpatıp uymuş. Kadın:

— Kocam gelmeden bu semeri veremem! dedikçe yolcu:

— Aman, kervan kalkıyor. Yenisini yaptıрмаğa vakit yok. Buna üç mislini, beş mislini vermeğe hazırım! demiş.

Kadın da bu kadar fiyata tamah ederek kocasının ses çıkarmıyacağını düşünmüş ve malı verip parayı almış.

Kervan bir hayli uzaklaştıktan sonra semerci dükkânına dönmüş; meseleyi öğrenir öğrenmez çılgıncasına bir feryat salıvererek kafilenin peşine düşmüş. Birkaç konak gittiyse de kimseleri bulamayıp yeis içinde geri dönmüş. Karısına demiş ki:

— Ah, kadın! Yaktın beni! Mahvolduk. Ben, her ihtimale karşı, bütün kazancımı altına çevirerek bu semerin tahtaları arasına gizlemiştim. Gitti paramız.

Ağlamışlar, sızlamışlar; birbirlerine çatmışlar.

Vak'a üzerinden iki sene geçmiş; günün birinde çat kapı, semeri alan adam eşeğiyle beraber görünmüş:

— Hanım! demiş. Beni tanıdın mı? Ben beş misli fiyat vererek iki sene evvel senden bir eski semer almıştım. Fakat sonradan içime azap oldu: Sen bu semeri kocana sormadığın için bana vermek istememiştin. Ben onu senden âdeta zorla aldım. Belki bir kavganıza sebep oldum diye üzüldüm, durdum. Semeri geri getirdim. Bu semer bana çok uğurlu geldi. Yemende hayli para kazandım. Kafileden beni geri bıraktırmadığın için sana da şu payı ayırdım...

Semerle beraber bir de al kese vererek oradan uzaklaşmış.

DİHEN = Ağız.

KUYRUK ACISI

Eski zamanda, kabadayılığa özenen bir adam kendine dövme yaptırmak için hamama gider. Göbektasına oturarak sırtını dövmeciye teslim ettikten sonra ağdalı ve cakalı bir lisanla:

— 264 —

— Haydi bakalım, bana en iyisinden bir dövme yap! der.

Dövmeci sorar:

— Yazı mı istersiniz, resim mi?

— Yazıda neler var, resimde neler?

— Yazılarda «Ah gaddar!», «Yaktın beni!», «Ah felek!», «Dahilek!», «Bu da geçer!» filân.

— Resimlerde?

— Resimde de yengeç, yılan, balık, kartal başı, ok saplanmış yürek, deniz kızı, arslan.

Bunların en büyüğü, en gösterişlisi nedir?

— Acısına dayanabilirseniz arslan.

— Acı da neymiş? Bana bilmediğim şeyleri okuma. haydi bakalım başla arslana!

Dövmeci aldığı bu kesin emir üzerine herifin sırtına aslan şeklinin ıstampasını vurarak işlemeğe başlar. İş büyük olduğu için, adamcağız dişini sıkarak iki saat kadar bu acıya güçlüklerle tahammül eder. Fakat, fazla dayanamayacağını anlayınca, evvelki keskin hitabını yumuşatır:

— Yahu, bu ne bitmez tükenmez arslanmış. Deve yaptırısam bu kadar sürmezdi.

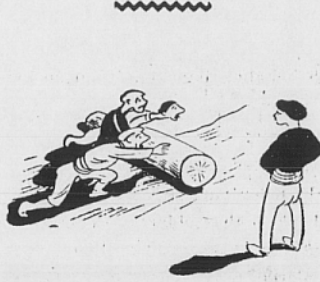
Dövmeci:

— 265 —

— Efendim, kuyruğunu yapıyorum. Biraz daha dayanabilirsen bitecek.

Tahammülü tükenen adamcağz, son olarak bu kuyruk acısına dayanamayacağımlı anlayınca:

— Amma uzattın be adam! Sen hiç mi kuyruksuz arslan görmedin? Bırak bu mereti de kuyruksuz oluversin! der.

LÂFLA PİLÂV PİŞERSE DENİZ KADAR YAĞ BENDEN!

Bir zamanlar, Çorumun köylerinde ceviz kütüğü işi yapıyorduk. Köylüler, dere içinde bulunan ağır bir ceviz kütüğünü yola çıkarmak için uğraşıyorlardı. Makine tertibatı bulunmadığı için tamamiyle kol ve beden kuvvetine dayanan bu iş çok zahmetli oluyor, uğraşanlara hayli alın teri döktürüyordu.

En basit hâdiseleri bile meraklı bir filim imiş gibi durup seyreden bir işsiz ve tembel zümre vardır ya... İşte bu makuleden birisi ellerini çaprazlama belindeki kuşağa sokup kafasını yan tarafa yıkarak çalışanları seyrediyor, aynı zamanda da: «Çek ülen... Ayağımı ezdirecen... Mehmet, sen sola geçsene... Daşın üstüne bindiriyorsunuz... Çı-karameyceniz...» gibi fuzuli fikirler beyan ediyordu.

Kütüğün ezici ağırlığı altında perişan bir halde uğraşmakta olan köylülerden biri, birdenbire olduğu yerden sıyrılarak karşıma geldi. Alnında biriken terleri şahadet parmağıyla aktıktan sonra dedi ki:

— Affedersin, bey, sana bir hikâye anladicem, Nasreddin Hoca ateşi üflerken bir gaza (!) (kaza) geçirmiş. Bak şunun yediği naneyle.. Ülen, bunu benden iyi üfliyebiliyorsun da ne duruyorsun?» diyip arkasını ateşe dönüvermiş.

Köylü hikâyesini bitirdikten sonra beni bırakıp bol keseden mütalâa beyan eden adama dönerek:

— Ülen, bu işi benden iyi yapmağa kudretin var da orada ne foslayıp duruyorsun? İşin başına geçsene! dedi.

Köylünün benzetişindeki bu inceliğe hayran kalmıştım.

ÖLÜR MÜSÜN, ÖLDÜRÜR MÜSÜN ?

Vaktiyle çok zalim bir padişah varmış. Herhangi bir kimsede gördüğü en küçük bir kusuru o adamın kellesini cellâde uçurtmakla cezalandırırmış. Padişahın yakınları bile onunla konuşurlarken veya ondan emir alırlarken kendisini kızdırmamağa son derece dikkat ederlermiş.

Padişah birgün sarayının penceresinden dışarıyı sey-
rederken koltuğunda büyük bir bohça taşıyan kocaman sa-
rıklı bir hocanın kapıdan içeriye girdiğini görür.

Mabeyincilerinden birini çağırarak sorar:

— Şimdi içeriye giren kallavi sarıklı herif kim olaki?
Tez tahkik edin!

Mabeyinci:

— Ferman efendimizin! diyerek huzurdan ayrılır ve
biraz sonra tekrar odaya girerek der ki:

— Şevketlü hünkârım! Bu zat, Mekkei Mükerreme'-
den efendimizi ziyarete gelen bir âlim imiş.

— Peki, koltuğundaki bohçada ne var?

Bu sual karşısında kekelemeğe başlayan mabeyinciye
padişah hiddetle:

— Sana soruyorum, bire kodoş! Niçin cevap vermi-
yorsun?

Deyince mabeyinci her belâyı göze aldığı gösteren
bir eda ile boynunu bükerek der ki:

— Efendimiz, mademki ferman buyurdunuz, arzetme-
mek elde değil. Bu adam şevketmeabuma bir emri hak vaki
olunca doğru Cenneti âlâya teşrifleri için, zemzemle yıkan-
dıktan sonra Kâbenin damına serilerek kurutulmuş bir ke-
fen getirmiş! Artık ölü müsünüz, öldürür müsünüz, siz bi-
lirsiniz!..

TİLKİ, TİLKİ OLDUĞUNU ANLATINCAYA KADAR POST ELDEN GİDER

Tilkinin biri doludizgin kaçarak ormana girince ras-
ladığı bir arkadaşı sormuş:

— Yahu nedir telâşın, avcıdan mı kaçyorsun, kopoy
mu kovalıyor, ne oluyorsun?

— Yok, kardeşim, yeni bir sefer varmış, yeniçeri ağa-
sı mekkâre topluyormuş. İştirir iştirmez kendimi ormana dar
attım.

— İyi ama, sen öküz değilsin, beygir değilsin, ne diye
telâşlandın?

— Sırtını sağlama bağlamışsın da, soğukkanlı konu-
şabiliyorsun. Yahu, herkesin gözü dönmüş, bir kıyamettir
kopuyor. Ben onlara tilki olduğumu anlatıncaya kadar post
elden gideri:

ÇİZMEDEN YUKARI ÇIKMA

Şöhretli bir çizmecinin çırağı, zamanla mesleğinde us-
tasına yakın bir bilgi sahibi olmuş. Tesadüfen, ustasının
mağazada bulunmadığı bir günde, müşterilerinden biri, dük-
kâna gelerek çırağa;

— Evlâdım, ben bir çizme pantolonu yaptırmak isti-
yorum. Bana bunu yapacak iyi bir terzi tavsiye eder misin?
diye sormuş. Çırak;

— Efendim, bu o kadar mühim bir şey değildir. Bunu
ben de yaparım, getirin kumaşınızı size istediğinizden âlâ
bir pantolon dikivereyim. Deyip kumaşı almış. Çizme diki-
sinde edindiği maharettten şumararak başka dikişleri de na-

sil olsa dikebilirim gafletini gösteren çırak, kumaşı aldıktan sonra evine götürüp kesmiş, biçmiş dikmiş ama, pantolon da, saksığan kuyruğuna dönmüş. Ne ayak giriyor ne kalça!...

Ustası, çırağın yaptığı bu münasebetsizlikten haberdar olunca, pantolonu veren müşterisine gidip :

— Efendim, bizim çırak, maalesef size, kendinden büyük bir iş yapmış. Biz bu hayatı tamir ve kumaşınızı da tazmin edelim. Diyerek adamın gönlünü aldıktan sonra çırağına dönmüş.

— Oğlum, bundan sonra kafanın ermediği işlere karışma, öğrenip yaptığın işinden bıkmaya ve bir daha çizmeden yukarı çıkma!.. Demiş.

HER İŞDE BİR HAYIR VARDIR

Eski bir devirde, bir medrese talebesi şöhretli bir şeyhin dergâhına gidip ona mürid olur. Okuyup çalışmaya aynı zamanda dergâhın işlerini de görmeye başlar.

Bir gün çeşmeden su doldurup tekkeye dönerken mahallede oynayan çocuklardan biri, bir taş atıp adamın elindeki testiye kırar. Üzülerek şeyhine gider vak'ayı anlatır. Şeyhi, «zararı yok evlâdım her işde bir hayır vardır aldırma» der.

Ertesi gün yine aynı şey olur, tekrar hâdiseyi korkarak şeyhine anlatır. Şeyhi «Böyle şeyler olur evlâdım, zarar yok her işde bir hayır vardır» der.

Üçüncü günü tekrar çeşmeden su doldurup dönerken bu sefer testiye atılan taş adamın gözüne gelerek kör eder.

Can acısıyla perişan, şeyhine giderek felâketini anlatır. Şeyh yine soğukkanlı, «onu tedavi ederiz, korkma evlâdım geçer» diye her günkü gibi «her işde bir hayır vardır» deyince, adam, içinden «senin hayrına da şerrine de» diyerek geceyi bekler ve herkes yatıktan sonra pılısını pırtısını toplayıp geldiği köyün yolunu tutar.

Sabah şafak sökerken yolun kenarındaki çalılıktan bir ses gelir:

— Tutun şu adamı, derhal yatırıp kurban edin!

Her tarafı silâhlarla dolu iki kişi birdenbire yola fırlayarak adamı tuttukları gibi yere yatırır, ve ellerindeki keskin saldırmayı boğazına dayarlarken bir tanesi bağırır:

— Efe, bu adamın bir gözü kör, ne buyursun keselim mi?

Efe cevap verir:

— Yok olmaz, bırakın gitsin.

Neye uğradığını şaşırان adam, yerden kalkıp üstünü başını temizledikten sonra korka korka sorar:

— Beni neden kesecektiniz?

— Dün rakiplerimizle vuruştuk. Tutulduğumuz kurşun yağmurlarının altında bir tek can kaybetmedik. Bu bize Allahın büyük bir lütfu deyip, sabah ilk gördüğümüz bir canlı mahlûku kurban etmeye karar verdik. Yolunuza ilk sen çıktın, seni kurban edecektik.

Adam şaşkın bir halde tekrar sorar:

— E, peki o halde niye bıraktınız?

— Dinimizde sakat kurbanın sevabı yoktur, caiz de değildir. Senin gözünün birini kör görünce bıraktık, işte bu. Hadi geç git yoluna» diye adamı iteleyince, adamcağız yolunu ters yüzü edip doğruca şeyhinin yanına döner ve tekrar ona mürid olur.

CANINA EZAN OKUDU

Harun Reşitten sonra gelen Halifelere ahlâk, hak ve hukuka, riayet etmeyenlere karşı çok zalim hareket eden, Halife Mutedit devrinde Bağdatlı bir tüccar, o devrin sayılı kumandanlarından birine ödünç olarak epiyce bir para verir. Adam, bu alacağını müteaddit taleplerine ve ricalarına rağmen, bir türlü geri alamadığı için ticari vaziyeti bir hayli sarsılır. Tavassut ettirdiği için ticari kimselerin ricaları da, bir netice vermez. Bu yüzden de Kumandan, alacaklı ile selâm, sabahı keser.

Adam, bu durumdan çok üzgün bir halde yakın bir dostuna giderek, başına gelen bu felâketi Halife'ye arz etmek istediğini söyler ve kendisine bir yol göstermesini rica eder.

Dostu:

— Kardeşim, bu merasime lüzum yok. Ben, senin işini daha kolay bir yoldan hal ederim. Merak etme; deyüp, arkadaşını alır ve mütevazi bir terzinin dükkânına götürür. Dükkânda namaz kılmakta olan terzi, namazını bitirdikten sonra, bunları güler yüzle selâmlayıp arzularını sorar.

Tüccarın arkadaşı, terziye:

— Muhterem dostum. Sana fevkalâde mühim bir ricaya geldim; deyip, vaziyeti anlatır ve arkadaşının bu felâketten kurtulması için yakın alâkasını rica eder.

Terzi, tüccarın haline acıyarak:

— Kardeşim, çok işim vardı, amma zarar yok. Buyrun, Kumandana kadar birlikte gidelim ve paranızı almağa çalışalım. Deyip dükkânın yakınında olan Kumandanın köşüne doğru yürürler.

Tüccar, benim bu kadar nüfuzlu zevata yaptırdığım ricalara aldırmayan bu zalim adam. Bu garip, terzinin lâ-

fına mı kulak asacak, diye acı acı düşünerek Kumandanın köşüne varırlar.

Çaldıkları kapı açılınca, terziyi gören kölelerin hepsi yerlere kadar eğilerek, buyrun ederler. Efendim, Kumandan hazretleri şuralarda biraz dolaşmaya çıktı. Nerede ise gelirler siz teşrif buyrun salona, biraz istirahat edin Sigaralar, limonatalar, kahveler ikram edilir.

Tüccar, hiç ummadığı bu karşılaşmadan alıklaşmış bir halde, bunda benim anlayamadığım bir sır var amma, hele bir bekleyelim bakalım. Diye, şaşkın şaşkın düşünürken Kumandan gezisinden dönüp salona girer. Orada terziyi görür görmez, eğilüp heyecanla elini öperek:

— Efendim, haneme şeref getirdiniz, safa geldiniz, hoş geldiniz, diye selâmladıktan sonra:

— Mirim, bu nasıl oldu, bir emrinizmi vardı aceba. diye terziye sorar.

Terzi soğukkanlı, tüccarı göstererek:

— Efendim, ziyaretimizin sebebi şu. Bu zattan, siz kısa bir zamanda iade etmek şartıyla bir hayli paralar almışsınız. Bunu da uzun zamandır ödemediğiniz. Bu yüzden zavallının işleri alt üst olmuş. Ben, sizden bu paranın hemen ödenmesini rica ediyorum.

Deyince Burnundan kıl aldırmayan Kumandan yerlere kadar eğilerek:

— Başüstüne emredersiniz efendim. Ancak, bu parayı şimdi tamamen ödeyebilecek nakdim yok. Bir miktarını derhal takdim edeyim, mütebakisi için de kendilerine gülmüş eşyalarından arzu buyurdıklarını rehin olarak vereyim. Ve bir ay zarfında da borcumu tamamen ödemiş olayım. Munasip görürlermi diye sorar.

Terzi, tüccarın yüzüne bakarak:

— Bu tediye şekline muvafakat ediyormusunuz.

Bu sefer tüccar, şaşkın vaziyetten kendini kurtarmaya çalışarak:

— Ne demek efendim. Nasıl tensip buyururlarsa öyle olsun der, ve alacağının bir kısmını rehin olarak verilen gümüş eşyaları da beraberine alarak oradan ayrılırlar.

Tekrar dükkâna döndükleri zaman tüccar, terzinin ellerine sarılarak:

— Size, ne kadar teşekkür etsem azdır. Bu sahnenin heyecanından bayılacak hale geldim. Bu para benim için kaybolmuştu artık, sayenizde elim'e geçti. Alın bu parayı sizin olsun, geri kalanı bana yeter. Der.

Bu teklif karşısında terzinin yüzü birdenbire değişerek:

— İşte bunu beğenmedim. Yapılan bir iyiliğe, mutlak bir fenalıkla mukabele etmek gerekir. Koyun paranızı cebinize, diye tüccara keskin bir ihtarda bulunur.

Adam, mahcup ve hayretler içinde parayı cebine soktuktan sonra, kekeleyerek:

— Pek iyi efendim ama, bu iş nasıl oldu böyle, bu magrur ve muazzam adam birdenbire bu hale nasıl düştü. Ben, deli olacağım, yalvarırım size bunun sırrını, iç yüzünü bana anlatın, diye terzinin tekrar ellerine sarılır. Terzi, yine soğukkanlı, adamı çektiği iskemleye oturtuktan sonra:

— O kadar çokmu merak ettiniz. Dinleyin öyleyse, deneyip anlatmaya başlar.

— Ben, hem terziyim hem de falan camiin imamıyım.

Bir gün, akşam ezanını okumak üzere minareye çıkarken, sokakta, uzaktan tanıdığım bir ahababımın güzel karısının geçtiğini gördüm. Mahallemizde ikamet eden oldukça zengin, o nisbette de ahlâksız ve muhitimizde hiç sevilmeyen iri yapılı bir adam evinin kapısını açtığı gibi kadının üzerine saldırdı, ve kadını zorla içeriye çekip almak

istedi. Kadın, Ümmeti müslimin beni kurtarın, imdat diye bağurmaya başladı. Ben, koşarak minareden indim.

Adama:

— Beyefendi, namuslu bir kadına mahallemizde bu şekilde tecavüz etmek ayıptır. Şerefsizliktir. Ben, bu kadını tanım. Evlidir. Namuslu bir adamın karısıdır. Kocasını bu hali duyarsa bu kadını derhal boşar. Deyince, Adam, kafama indirdiği bir yumrukle beni yere seriverdi. Komşularım baygın halimde beni alup tedavi etmişler. Kendime geldiğim zaman onlara vaziyeti anlattım. Onlar da fena halde sinirlendikleri için, toplanıp hep birden adamın kapısını çaldık. Adam, bu sefer köleleriyle beraber dışarı fırlayarak hepimizi yere serdi. Ben, gece yarısından sonra ancak kendime gelebildim. Fakat hep aklım orada idi. Evdekilere sordum. Aceba kadıncağızı kurtulabildimi dedim. Hayır dediler. O zaman aklıma şu geldi. Minareye çıkup ezan okumak ve sabah oldu diye camiye gelecek olan cemaati toplayarak evi basmak ve kadını kurtarmak.

Giyinip minareye çıktım. Ezan okumaya başladım. Aşağıdaki sokakta mühimce bir gürültü işittim. Baktımki, suvariler, ellerinde meşaleler yakan askerler, keskin emirler, şaşırdım.

O aralık, çabuk minareye çıkın, şu, vakıtsız ezan okuyan mecnunu yakalayıp bana getirin diyen Halifemizin sesini işittim.

Askerler, beni yakaladılar, kıskıvrak kollarıma yapıp Halife'nin huzuruna getirdiler. Halifenin bu gibi ahlâksızlıkları ne feci şekilde cezalandırdığı malûm.

Bana:

— Sen, utanmıyormusun be herif, sabah olmadan bu saatte ezan okuyarak herkesi yatağandan vakıtsız kaldırmayı;.. O adamların hepsinin sabah işleri güçleri var. Dükkânlarında, vazifelerinde, çalışacaklar. Bunların uykularını

yok edip rahatsız ederken beni karşısında bulacağımı hiç hatırlına getirmedin mi!.. Kesin çabuk şu beyinsizin kafasını, atın dicleye, diye maiyetine emir verince;

Ben:

— Kıymetli Halifem, beni bir dakika dinlemek lutfunda bulunun, sonra katlimi ferman edin. Diye yalvar-dım.

— Söyle bakahım ne diyeceksin dedi.

Olduğu gibi hadiseyi anlatarak, yüzümdeki yaraları bereleri sonra da o ahlaksız herifin karşındaki evini gösterdim.

Halife müthiş bir hiddetle:

— Derhal kırın şu alçağın kapısını, herifi yakalayıp tez huzuruma getirin. Emrini verdi.

Askerler, dayanıp kapıyı devirdiler. Adama yakalayıp huzura getirdiler. Kadın da fırsattan istifade ağlayarak dışarı fırladı.

Maivet zabıtlarından birine:

— Al bu zavallı kadını evine götür. Kocasına teslim et. Ve benim tarafımdan söyle, bu vak'ada, kadının en küçük bir kabahat ve günahı yoktur. Kendisine katiiyen bir şey yapmasın bunu yapan namussuzun lâyık olduğu cezayı ben şimdi veriyorum dedikten sonra;

Yaverlerine:

— Bu rezil herifi bir çuvala sokun. Ve ağzını bağlayıp çamaşır tokucıyla ölünceye kadar vurun. Sesi kesildikten sonra götürüp Dicle'ye atın. Emrini verdi.

Sonra, bana dönerek:

— Seni affediyorum. Ve sana teşekkür ediyorum hocam. Sen çok ahlâklı, çok namuslu ve kabadayı bir adammışsın. Sana bu günden itibaren tam bir selâhiyet veriyorum. Bundan sonra, şehirimizde böyle bir namussuzluk ve milletimizi hacil düşürecek her hangi bir vak'a ve hâdise

duyar ve iştirsen vaktine saatine falan bakmadan minareye çık ezan oku. Ben böyle vakıtsız bir ezan duyduğum zaman, bu ezanın kimin için okunduğunu öğrenir bu herif gibi onun da canını cehenneme gönderirim dedi.

Terzi burada hikâyesini bitirdikten sonra, işte bunun içindirki benim vakıtsız okuyacağım ezandan herkes korkar ve titrer. Yolsuzluğa karşı verdiğim emirler de gördüğünüz gibi, yerine getirilir.

Deyip, bizi selâmladı ve selâmetledi.

İşte, (Onun canına ezan okundu.) tabiri, Halife Mu-tedit devrinden bu yana dilimizde böylece hep söylene gelmiştir.